

Хицауадæй

Ныхмæлæугуы мадзæлттæ

Фæстаг рæстæг нæ бæстæйы алы къуымтæй куыд хъуысы, афтæмæй цæрджытæ тæссагдзинад æвзарыны, хъæдæй цы æрсытæ æрцауыны, уыдонæй. Арæхæй-арæхдæр сæ фæнаг вæййы хæдзæртты цур, бæстыхæйттæм мида-мæ бырсыны.

Уыдæттæ адæмы зæрдæты тас бауагътой, алы 'рдыгæй хицаудзинады оргæнтæм сидыны, адæм сты бахъахъæ-нинаг. Алы регион дæр уыдæттæн цавæрдæр ныхмæлæугуы мадзæлт-тæ аразы. Цæрджытæ

сæхæдæг дæр хъуамæ къæрцхъусдæр уой.

РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдар Дзанайты Барис профилон ведомствæтæн сæ размæ савæрдта сыр-тæй адæмы бахизыны хæстæ. Алагыры районы цæрджытæ куыд хъусын кæныны, афтæмæй æрсытæ бахæц-цæ вæййыны цæрæн-хæдзæртты цурмæ. Хуымæтæджы сæ нæ асурдзынæ. Профилон службæтæ хъуамæ ара-зой фылдæрхæдзæй цæрджыты бахизыны ма-дзæлттæ.

Нæ уацхæссæг

Бастдзинадтæ

Йæ фæлтæрддзинадимæ базонгæ кодта

Травматологи æмæ ортопедийы зындгонд специалист, медицинон наукаты кандидат, Игорь СОЛОВЬЕВЫ æрхуыдтой Дæуджыхъæумæ, цæмæй йæ фæлтæрд-зинадимæ базонгæ кæна бынатгон дохтырты.

Тагъд медицинон æххуысы республикон клиникон рын-чындоны сæййæг адæймагæн скодтой вазыгджын опера-ци – йæ сины стæджы хуылфы цы къанау ис, уым ауагъ-той сæрмагонд æлхуый. Уый фæстæ йæ бафидар кодтой винтытæ.

Ома, ахæм оперативтæ ацы рынчындоны дохтыртæ раздæр дæр æххæст кодтой, фæлæ Игорь Соловьевы бавнæлд бæрæг дары, рентген нывты нымæц зынгæ кæй фæхъæддæр, уымæй. Рынчынмæ тыны уæз къад-дæр хауы, оперативгæнджытæ дæр уымæй хыст цæуыны. Тагъд медицинон æххуысы республикон клиникон рын-чындоны сæйраг дохтыр **Наниты Аскер** куыд зæгъы, афтæмæй раззагдæр специалистты республикæмæ æр-хоныны хъуыддæг хорз ахады дохтырты арæхстдзинад-тыл.

«Райсæм сæ практикон авналæнтæ, хирургон ногдзи-надтæ, уый нæ куысты иу хай у. Медицинон æххуысы хæрзхæддзинад бæрзонддæр кæны, кадртæ цæттæ кæныны хъуыддæг дæр рæзы. Ярославлы горæтæй нæм Игорь Николайы-фырт Соловьев ссыд, йæхæдæг цы операциы хуыз сарæзта, уыдæттæ федтам. Уымæй нæ фæлтæрддзинадыл бафтыд, бузныг ын», – фæбæрæг кодта рынчындоны сæйраг дохтыр.

Енаенидзинад хъахъхъæнынады министрады пресс-службæ

Алагыры районæй

Дзераны-фырты фæндæгтæ

Кæддæр, советон заман, Дзеранты Пармен æр-лаууыд фылдæнджытæ тохы фæндагыл, бацыд милицийы оргæнтæм. Уæдæй бирæ рæстæг ра-цыд, æмæ ДЗЕРАНТЫ Станислав уыцы бæрзон хъуыддæг йæхимæ райста, Станислав у Пармены хъæбулы хъæбул. Пыагæтæ ацы бинонтæн сты сыгъдæг цæсгом, уды фидардзинад, равзæрст дæс-ныйадлы æууæнчы нысан.

Дзеранты Станислав пæахъæдæй оргæнтæм бацыд 2007 азы, уæд бав-нæлдтой милицæ пæ-лициæмæ раивыны хъуыд-дæгтæм. Бæстæ куы сæм-тæры ис, уæд ма милицæ-йы куыста Дзераны-фырт, раздæр уыд патрулон посты службæйы уæнг, фæстæдæр – Мызуры по-селочы мидхъуыддæгты хайады кусæг. Кæддæр Мызуры йæ службæ хас-та йæ фыдыфыд Пармен дæр. Афтæ зæгъæн ис æмæ йын йæ фыдыфыд ссис фæндæг æмæ фидæн амонæг.

Барадхъахъæнæг ор-гæнтæм уарзондзинад æм фæзынд йæ нанайы мысинæгтæм гæсгæ, йæ дада уыдæтты тыххæй нæ дзырдта. Фæлæ хæдза-ры уыдта Пармены иттæг хорз службæйы тыххæй хæрзуиджытæ. Цард куыд равдисы, афтæмæй па-трулон-посты службæйы уæнгтæ арæх мидхъуыд-дæгты иннæ дæлхайæд-тæн свæййыныц иттæг хорз специалисттæ.

Дзеранты лаппу дæр йæхи равдыста хорз цæт-тæгонд специалисттæ, 2008 азы йæ бакодтой уголовон агуырды служ-бæмæ, уый ома, æнцон хъуыддæг нæу, фæстæдæр ссис кæстæр оперæххæст-

ны мидхъуыддæгты хайа-ды оперативон куысты хицауы хæдивæг. Барад-хъахъхъæнæг оргæнты куысты бæрзæндæй акæс-гæйæ Дзераны-фырт куыд зæгъы, афтæмæй милицæ æмæ пæахъæдæй 'хсæн хицæндзинадтæ бабæт-

Руслан, Мæргыты Тай-мураз, Дзебысаты Алан, Бдайцаты Ирбег, Баси-ты Хетæг, Гойаты Артур сты æрыгондзинад æмæ фæлтæрддзинады бах-сысты дæнцæг.

Алагыры районны мид-хъуыддæгты хайады опера-тивон куысты хицауы хæдивæг куыд нымайы, афтæмæй фæсивæд сты ныфсы æмæ æууæнчы ак-каг, ис сæ сахуыр кæнæн, фæлтæрддзинадтæ сын фæхай кæнæн. «Уголовон агуырды у Мидхъуыддæг-ты министрды астæуккаг цæджындз, оперативон ку-сæг хъуамæ фыдракæнд-тæ скæныны ныхмæ лæу-уа, иугæр фæзындысты, уæд та сæ рагом кæнын-мæ февнала. Тынг бирæ фæзилæнтæ ис нæ куы-сты, зонæм сæ, пайда сæ кæнæм», – зæгъы Дзеран-ты Станислав.

Сæ фæллойадон æн-тыстытæ йын зæрдæ-бынæй чи лæвар код-та, йæ уыцы хистæрты Дзераны-фырт нæ рох кæны, уыдон сты Вя-чеслав Коляда, Гæбуты Юри, уæдæ Реуазты Ол-джы бавæрæн дæр йæ зæрдыл дары.

Уголовон агуырды бæ-рæгбонны фæдыл Дзераны-фырт йæ 'мкусджытæн арфа кæны, йæ зæрдæ сын зæгъы æнтыстытæ, фидар æнаенидзинад æмæ хъæддх, æмбаргæ бинонтæ.

ГЕЗЗАТЫ Зæринæ, Алагыры районы мидхъуыддæгты хайады инспектор

Ахуыргæнаджы бон

Уæ кадæн нæй кæрон

Сабидут æмæ æвзонгады тæгтимæ нæ алкæмæн-дæр æнгом баст сты скъолайы азтæ. Цымæ нæ, кæй зæрдыл не 'рлаууыны, фыссæн сисыл раст хæцын æмæ нæ дамгъæтæ тетрады сыфыл фыссын чи ахуыр кодта, уыцы фыццаг æмæ нын хистæр кълæсты цæстуарзон амынддзинадтæ чи не 'вгъау кодта, уыцы ахуыргæнджытæ?

Æз тынг сæрыстыр дæн, советон ахуыргæнджы-ты ахуырад æмæ хъомы-лад кæй райстон, уымæй. Бирæ хорæдзинадтыл нæ сахуыр кодтой, хи ныййа-рæгау ныл сæ алкæцы-дæр узæлыд, мæт кодта, фæлæ, уыцы фыдæбон æмæ сагъæстæ рæстæ-гыл, афоныл нæ бамба-рæм.

Æз каст фæдæн Алаги-ры 4-æм астæуккаг скъо-ла 1987 азы. Æмæ, ахæм бон никуы уыд, æмæ мæ ахуыргæнджыты ма 'ры-мысон. Уыдон æцæг ахуыргæнджытæ уы-дысты, советон цард-арæзты Адæмон ахуы-рады отличниктæ. Йæ куыст биноныг æмæ бæл-вырд чи зыдта, йæ размæ æвæрд хæстæм бæр-нонæй чи каст, ахæмтæ. 4-æм скъолайæн 1959 азы бындурæвæрд куы 'рцыд, уæд æрыгæттæй кусын-мæ æрбацыдысты ардæм æмæ сæ фыдæбонны хъæз-дыг тыллæгæй мах фæл-тæр дæр хайджын фæци. Уæд дзы райдыдтой сæ фæллойы фæндаг: фыццаг директор Толпарты Сос-лан, стæй дзы иу афæдз директорæй бакуыста Со-хиты Тазрет, йæ фæстæ та 1976 азы æрбацыд Цæуыты Сослæнбег. Ахуыргæн-джытæ та райдыдтой ку-сын: Дзанхотты Назирæт, Атайты Динæ, Атайты Татьянæ, Зæнджиаты Любæ, Магкæты Розæ, Хъæрджыны Замирæт, Берозты Хадизæт, Цæрæк-ты Заремæ, Гуырцъыты Иринæ, Саухалты Зоя, Ла-рисæ Бутурилова, Хъан-темыраты Нинæ, Хъодзаты Тамарæ, Цуциты- Джериаты Беллæ, Цуциты Георги, Цопанты Люся. Фæстæ-дæр та æрбацыд æрыгон ахуыргæнджыты ног фæл-тæр: Бегкиты Лидæ, Хæл-латы Хъазыбег, Саутæты Тугъан, Валери Коносов, Нора Капалиани, Таучела-ты Розæ, Дзулаты Тинæ, Бдайцаты Фатимæ. Адон иууылдæр уыдысты Хуы-цауæй лæвард ахуыр-гæнджытæ. Хистæр кары кæй ранымадтон, уыдон та Адæмон ахуырады от-личниктæ, УФ-йы ахуыра-ды спугхт æмæ кадджын кусджытæ. Тынг хорз ма хуыды кæнын мæ фыц-цаг директор Цæуыты Сос-лæнбеджы. Уый уыд уæз-

Къамы: Алагыры 4-æм скъола

дан адæймаг, фæлæ скъо-лайы йæ фидар зондæй цы фæтк савæрдта, уы-мæн æмбал нæ уыд. Хис-гæр æмæ кæстæры 'хсæн æмбалгæ уаг. Сослæнбег сывæллæтты фæллойыл ахуыр кодта сæ ахуыры фыццаг бонтæй дæр. Уый уыдис, кæй зæгъын æй хъæуы, мæнæ ауæрдгæ, зæгъгæ, кæмæй фæзæ-гъæм, ахæм æнцон архайд. Урокты фæстæ нæ-иу нæ фыццаг ахуыргæнæг æр-дзын кодта къласы æмæ тыргъты æмæ-иу æппæрт гæххæттæгæ æрæмбырд кодтам.

Фыццагæм кълас-мæ 1977 азы бацыдтæн, уæд скъола уыд астазон, иу уæладзыгон. Фыццаг ахуыргæнæг та мын Цу-циты-Джериаты Беллæ уыд. Фæлæ нын 1980 аз ног æртауæладзыгон бæстыхай сарæзтой æмæ 8 къласы уырæм баив-там. Кæрты та ныссагтам бæлæсты талатæ æмæ абон дæр сæ сатæг æмæ цæххæллыстæй аив кæ-нынц скъолайы фæз. Мæ зæрдыл арæх æрбалæу-уыныц Атайты Татьянæ, Таучелаты Розæ æмæ Бе-розты Хадизæт. Атайты Татьянæ рагæй дæр нал кусы скъолайы, йæ кар-мæ гæсгæ. Лæвардта нын уырыссаг æмæ ирон æв-заджы уроктæ. Татьянæ-йæн йæ дзыуæ хъæбулæй хистæр Рæмонты Арсен ме 'мкъласон уыд. Æппы-дæр ын хатыр нæ кодта йæ мад. Никуы йæ фæ-

зæхы къорийы континент-ты адæмты цард æмæ уаг, æрдзон хæзнатæ æмæ сæ географин сконды тых-хæй цы тынг цымдысаг 'балцытæ' арæзта, уыдон абон дæр хъуыды кæнын, адæймаг æм хъусынай не 'фсæст. Таучелаты Розæ та – историйы ахуыргæ-нæг. Абон дæр мæ цæс-тытыл уайы, ног æрмæг амонгæйæ уый иу хатт дæр чингмæ кæнæ йæ фыстытæм никуы æркаст, партæты рæнхъыты а-стæуты рауц-бауцæнгæйæ нын 45 минуты дзырдта æмæ дзырдта историйон цаутæ. Цуциты Георги нын кæд музыкæйы ахуыргæ-нæг уыд, уæддæр ууыл йæ куыст нæ хицæн кодта. Канд музыкæйæ цард нæй, уый æмбæрста æмæ-иу нын алы райсом дæр скъо-лайы фæзы урокты размæ фыццагæм кълæс-тæй суанг дæсæмтæм физзарядкæ кодта. Алы райсом дæр, фæззæг уа, зымæг – уæлдай нæ уыд. Уæд-иу мах, скъоладза-утæ мæсты кодтам, ныр та æмбарын, не 'нæниз-дзинадыл нын кæй сагъæс кодта, уый дæр æнаениз фæлтæры раст хъомылады фарстатæй иу уыд. Уæдæ нын арæх кодтой урок-ты фæстæ уæлæмхасæн ахуыртæ дæр. Æрмæст-иу уыцы мадзал урочы хуызы нæ уыд, фæлæ зæрдæйæ-зæрдæмæ ныхас алы те-мæтыл. Ацы ран-иу ахуыр-гæнджытæ нал уыдысты, фæлæ нæхи ныййарджыты хуызæн æмæ сæм-иу цы-нæхуызон фарстатæ лæ-

цæстуарзон адæймаг. Ни-куы нæ никæуыл ныххъæр кодта, нæ арæхсыс, ницы дæ рауайдзæн, зæгъгæ нæ никуы никæмæн загъ-та æмæ нæ, уыцы ахаст-дзинад разæнгард кодта ноджы фылдæр ахуыр кæ-нынмæ.

Советон скъола чи ацыд, уый æнæмæнг сразы уы-дзæн мемæ, уыцы ахуыра-дæй ахъазæгдæр рæзгæ фæлтæры зондахæстæн æндæр кæй нæй. Уый уыд патриотизм æмæ хæрз-уагæн ныуыл бындур æвæ-рæг ахуырад æмæ абон дæр нæ сæр бæрзæндты хæссæм уыцы хъомыла-дæй. Мæхи ахуыргæнджы-тæй, уæлдæр кæй раны-мадтон, уыдонæй бирæтæ нал сты, цардæгас чи у, уыдонæн æмæ 4-æм скъо-лайы ног ахуыргæнджыты фæлтæрæн та мæ зæрдæ зæгъы æнаениз, зæрдæ-рух æмæ сæ кæстæрты хорæдзинадтæй хайджын уæвын. Арæх ацæуын ме скъолайы рæзты æмæ мæ зæрдæ æрбауынгæ вæй-йы. Уæлдайдæр зæронд астазон бæстыхай куы фенын, уæд. Нæ йæ æм-барын, цавæр тыхджын æмæ æнауынгæ бастдзи-над мын ис йемæ, фæлæ мæ фæнды, цæмæй лæууа æмæ фидæны фæлтæр-тæн æвдисæн уа, ахæм чысыл бæстыхай дæр хъæздыг зонддзинадтæ къæбиц кæй уыдис, уый.

САУТÆТЫ Тамилæ Алагыры 4-æм скъолайы 1987 азы рауагъдон

Ирыстоны уазджытæ

Бабæрæг кодтой рæвдауæндон

Æрæджы Республика Буряттиы делегати РЦИ-Аланийы ЮНЕСКО-йы кафедрæйы минаяртти-мæ нумæ бабæрæг кодтой Беслæны сывæллæтты 8-æм рæвдауæндон. Ацы рæвдауæндон сентяб-рæй фæстæмæ кæстæр къорды райдыдтой ах-хæст кæнын, поликуль-турон ахуырады поли-лингвалон модель кæй хонынц, уыцы проект.

Делегати базонгæ ис, национ культурæ æмæ мадæлон æвзаг бахъах-хъæныны, сывæллæтты патриотон-хæрзуагон хъо-мыладмæ уæлдай фыл-дæр цæстдард кæм цæуы, уыцы ахуырадон програм-мæимæ. Республика Буряттиы минаярттæ бæрзонд бæрæггæнæнæй фæнысан кодтой рæвда-уæндонны куыст, бафип-пайдтой, национ традици-тæм дзы цы арæхстджын

æмæ сын архайдмæ ахæм цымдыддзинад кæй рав-дыстой æмæ сæ фæмбæлды рæстæг æмгуыстады фæ-дыл дæр баныхас код-той.

Республикæ Буряттиы делегати уыцы бон, æдзæ-

мæй иу минут алæугæйæ, ссæрдта, Беслæны терак-ты 2004 азы чи фæмард, уыцы ахуыргæнджытæ, ныййарджытæ æмæ сы-вæллæтты рух нæимтæ.

ДАДТЕТЫ Тамилæ

Ахуыргәнәг, куыд кадджын у дæ ном!

Куырыхон зондамонæг

Зæрин хуры хæрдгæ тынтæ æрвон тыгъдады куы аивылынц, уæд æй æрвылрай-сом тындзгæ фенæн вæййы йæ уарзон, Къорайы дæлфæдтæм æрәнцайæг Урсдоны сколомае. Ам æм зæрдиагæй æнхъæлмæ кæсынц, физикайы арф зонндзинадтæй кæй удварн хъæздыг кæны, уыцы ахуырдаутæ — æвзонг чызджытæ æмæ лæшпугæ. Йæ цымьдисаг, мидисджын уроктæм ын разæнгардæй фенхъæлмæ кæсынц. «Кæны урок тынгдар цæуы уæ зæрдæмæ» сæ куы бафарсай, уæд, æнæмæнг, «физика» зæгъдысты. Арах ын æрымасынц йæ мидисджын уроктæ математикайæ дæр. Æмæ куыннае уой ахæм куырыхон зондамонæгтæй райгонд!

Ахуыры фæндагыл æрлæууыд йæ райгуыраен Сындыхъæуы, райдиан кълæсты ам ахуыр кодта **Саууйоты Фиолетæ**. Фæзминаг, дæнцæгæн хæссинаг йе 'гъдау, йе 'фсармæй Саууйоты чызгыл сæ цæст æрæвæрдтой фæстæдæр, Дзæуджыхъæуы æртгын æртыккæгæм स्कôлайы ахуыргәнæгæй, йæ зондамонджытæ. Ардæм æй йæ уарзон хистæр æфсымæртæ, уæлдæр ахуыргәнæндæттæ студенттæ Славик, Радик æмæ Валерик сразæнгард кодтой.

Æнтыстджын, иттæг хорз бæрæггәнæнти-мæ каст æй фæуæгæйæй йе 'взонджы бон-ты йæ зæрдæйы сæвæрд рух бæллиц — зондамонæджы дæсныад райсын.

Адæймаг куы райгуыры, уæд йæ ныййарджытæн, йæ бинонтæн, хиуæтæн свæййы ныфс, йемæ фæбæттынц сæ фиданы бæллицтæ. Стыр амонд у ныййарæджы фæндагыл фæуын. Уыцы амондæй хайджын фæци нæ куырыхон Фиолетæ. Æмæ, «туг хæссы», фæзæгъынц. Чи зоны, йæ уарзон фылд, йæ фыццаг зондамонæг, райдайæн кълæсты разагъды ахуыргәнæг Павел (Пылан) уыди йæ разæнгардгәнæг ахуыргәнæджы дæс-ныйад райсынмæ. Йæ куырыхон фыды зондахастыл-иу дисæй марди. «Никуй йæ фæдтон хъæрæй дзургæ, хъæргәнгæ нæ, фæлæ, уæзданæй-иу нын бауайдзæф кодтаид бахуаджы сахат», — мысы Фиолетæ. Хъæздыг удварны хицау Пылан разæнгардæй куыста фæстæдæр райдайæн кълæсты ахуыргәнæгæй Текъатыхъæуы. Сæрыстыр дзы уыдысты, бæргæ, स्कôлайы разамынд, фæлæ, царды фæзилæнтæн базонæн нæй, фæзæгъынц. Йæ уарзон цыппар хъæбулы дарынæн æй фылдæр фæрæзтæ кæй хуыды, уымæ гæсгæ йæ йæ дæсныиадæй йæхи фæиппæрд кæнын бахуыды, Зджыды шактæйы кусын райдайгæйæ. Йæ хъæбулты хомыл кæныны сæгъæс бакъуылмыс кодта Фиолетæйы ныййарæг мад, педагогон училищæ фæуæг Темуран Хадизæты йæ дæсныиадыл кусын.

Æмæ, æвæццæгæн, æцæгæйдæр, «туг хæссы». Чи зоны, зондамонæджы дæсны-йадмæ цымьдисдзинад æм йæ уарзон ныййарджытæ Павел æмæ Темуран Хадизæт, йæ хистæр æфсымæр Валерикай, ныртæккæ дæр æнтыстджынай Дзæуджыхъæуы «Алани»-йы гимназы математикайы разагъды ахуыргәнæгæй чи кусы, уыдонæй фæзынд. Замманы зондамонæг, математикайы арф зонндзинадтæй æрыгон фæлтæры ифтонг кæны Светлана, йæ зоннджын, хæдæф-сарм чызг Æрыдоны фыццагæм स्कôлай.

Фиолетæ йæ ахуыр дарддæр æхцæдæ кодта Цæгат Ирыстоны Хетæгкаты Физикон-математикон факультет. Ам дæр ын æнæ бафиппайгæ нæ уыдысты йæ зондамонджытæ йæ тырынндзинад ахуырмæ, æхсæндæон архайдмæ. Йæ бæрны йын кодтой, æнæзиз-вæгæй кæй æххæст кодта, ахæм ахсджиаг мадзæлттæ дæр. Наукон-иртасæн куысты-ты секторы разамонæг, фæсскомцæдисон комитеты нымæрдæр æмæ бирæ æндæр мадзæлттæн лæвæрдта аккаг разамынд.

Æнтыстджынай, зæрдæрайгæйæ йæ ахуыр кæронмæ куы фæхæццæ, уæд Хъар-

маны астæуккаг स्कôлайы директор дзæ-нæтыбадинаг Бытъæты Павелы фырт Джек ахуырады министрадмæ курдиат ныфиста, цæмæй сын Фиолетæйы сæ скололамæ ку-сынмæ æрæрвыстайкой, уый тыххæй. Æмæ йын сæххæст кодтой йæ курдиат. Зæрдъ-рай уыди Бытъæйы-фырт, ахæм æвæдджиауы зондамонæг кæй æрбафтыд йæ коллектив-мæ, уымæй. Разы, тынг разы уыди, йæ арф зонндзинадтæй физикæйæ рæзгæ фæлтæры удварн куыд хъæздыг кодта Саууйоты чызг, уымæй. «Ахæм ахуыргæнджытæ нæм фылдæр куы уайд, бæргæ» — араæх-иу хуыды кодта Хъарманы स्कôлайы разагъды разамо-нæг. Зæрдæрухс уыди, бæргæ, йæхæдæг дæр Саууйон, фæлæ, æцæгæйдæр, царды фæ-зилæнтæн базонæн нæй.

Хъысмæты рæвдыдæй йæ амонд ссард-та Къорайы хъæубæсты фидуц, хæрконд, уæздан Хъайтыхты Чермены фæрныг хæд-зары Фиолетæ. Ам дæр та йæ хъæздыг мид-дунейæ бауарзын кодта йæхи бинонтæ, сых-бæстæ, хиуæттæ æмæ æгас хъæубæстæн. Нæ вæййы хъæубæсты ахæм цины хуыддаг, зианы кæнд, уæздан Фиолетæ аккаг лæггдæ кæм нæ бакæны. Амондджын хуыдтой сæхи Хъайтыхты æнгом бинонтæ, ахæм замма-найы чындз сæм кæй æрбакуытта, уымæй. Сæрыстырæй-иу дзы æппæлыд йæ уарзæгæй æфсин Цакъоон Лизæ. «Мæ чындзы хуызæн зын ссараен у, ахæм, æвæццæгæн, никæмæн ис», — æппæлыди-иу йе 'мцаххъæн сыхаг сылгоймæгтæн.

Æрыгон адæймагмæ ис хъару, тырынндзи-над, ныфс, æмдзу кæны рæстæгæмæ, адæмæ 'хсæн цæры кадимæ. Ахæмæй зоннынц Фио-летæйы, йæ рæз кæм хаста йе 'взонджы бон-ты, уыцы уарзон Сындыхъæу, йæ дарддæры цардвæндгагыл кæм лæууы, уыцы Къорайы

хъæубæстæ. «Аив — йæ бакаст, аив — йе сныхас, аив — йæ рацъд» кæмæй фæзæгъынц, ахæм у Хъайтыхты уæздан чындз. Æрдз сылгойма-джы удварн цы рæсугъд миниуджытæй сфæ-лыста, уыдонæй ницæмæй фæиппæрд кодта Саууйоты саурæсугъд чызджы: уæздан, хæр-зæгъдау, адæмуарзон, Сатанайау бæркад-къух, адæймагдзинадæй йедзæг — ахæмæй зоннынц Фиолетæйы æгас Къорайы хъæу-бæстæ, фæстæдæр æй хъысмæт кæдæм «афæндарæст» кодта, уыцы уарзон, Къорайы дæлфæдтæм æрәнцайæг Урсдоны фарас-тазон स्कôлайы. Йæ арф зонндзинадтæй рæзгæ фæлтæры ам дæр ифтонг кæны фи-зикайы мидисджын дунейæ. Æмæ кæд цып-пор азæй фылдæр рацъд स्कôлайы къæсæ-рæй йæ фыццаг бакъадзæфæй, уæлдæр йæ зæрдæ нæ ивы йæ дæсныиадыл. «Сабиты рухс цæсгæмттæм цы бон нæ кæсын, уый мын ад дæр нæ кæны», — зæгъы Фиолетæ. Æмæ, дам, цы байтауай, уый æркæрддзынæ. Йæхæдæг съл куыд æнувыд у, афтæ æгæрон аргъ ын кæнынц йæ уарзон фæдонтæ дæр. Цины, сæрыстырджинады уылæнтæй куын-нæ байдзæг вæййы йæ фæлмæн зæрдæ, йæ кæддæры ахуырдаутæ, абоны ахуыргән-джытæ, дохтыртæ, инженертæ æмæ æндæр дæсныиадтæй аккаг минæвæрттæй арфайы фыстæджытæ райсгæйæ.

Кад æмæ радимæ хæссы Фиолетæ Паве-лы чызг куырыхон зондамонæджы кадджын ном йæ уарзон Урсдоны स्कôлайы. Никуй дзы ницæй фехуыста дæрзæг ныхас, алкæй зæрдæмæ дæр ары фæндаг. Уымæн дзы уыдысты афтæ райгонд, сæрыстыр, фынд-дæс азæй фылдæр स्कôлайы ахуырады хайды сæрглæууæгæй ахуыргæнджытæ, ахуырдаутæн аккаг разамынд куы лæвæрд-та, уæлдæр. Æгæр бирæ æрзиулджытæ — ирд æвдисæн йе 'нувыд фæллойæн. Разы дзы сты स्कôлайы разагъды директор **Дзбойты Аслан**, ахуыры хайды ныры сæрглæууæг **Кацанты Дианæ** дæр.

Æмæ, дам, «зæххыл нæй ахæм хорз бæ-лас, æмæ æвæзæр дыргъ чи дæтты». О, йæхийау æвæдджиауы хъæздыг удварны хицæуттæ, адæмуарзон рауадысты, йæ уар-зон цардæмбал Черменимæ дунейы рухсмæ кæй рауагътой, царды уæрæх, раст фæн-дагыл кæй æвæрдтой сæ сабионтны, уыцы æгъдау, æфсармæй дæнцæгæнхæссинаг кæстæртæ, уарзон хъæбултæ. Йæ сабидуджы, йе 'взонджы бонты Саууйоты чызгæн йæ уар-зон ныййарджытæ йæ дадзинтæ цы рæсугъд миниуджытæй ифтонг кодтой, уыдонæй йæ-хæдæг та æнæвæгъуæй рæвдыдта йæ уарзон хъæбулты.

Зæринæ æмæ Эльвирæ æнтыстджынай каст фесты Медицинон академи æмæ сæ дæсныиадыл зæрдиагæй кусынц, адæмæ æнæнндзинады сæргы лæууынц. Батрадз — Аграрон университеты аккаг рауагъдон. Æнтыдонты сæ райгуыраен уæзæгыл куы сæмбæлынц, уæд сæ уарзон ныййарджы-тæ зæрдтæ цины уылæнтæй куыннае байдзæг вæййынц! Гъемæ Фиолетæ, нæ зынаргъ, афтæ паракхатæй ивылæд цин уæ зæрдтæй æнусы бонмæ! Фиолетæ, Саууйотæ æмæ Хъайтыхты сæрыстырджинад, афтæ æну-выдæй кæмæн лæггдæ кæныд дæргъвæтин рæстæг, уыцы адæмы фарнæй къæдзæхау нæрæд кадджынай дæ ном дæ сæдæ азы бонмæ!

БАГАТЫ Сафирæт, Хъарман-Сындыхъæу

Фыдæлты хабæрттæй

Шах Абацы æфсæдтæ уыдысты Цъамады

Цъамады адæм куы 'рцар-дысты æмæ дзæвæг куы 'сис-ты, уæд, куыд загъ-тон, афтæ сæхицæн скодтой авдæлæлæдзгæ мæсыг. Уыцы мæсыг афтæ бæрзонд уыд, æмæ, дам, йæ сæрæй зындыс-ты Мырзатазы рагъ, Арыхъ. Иудзырдæй, бидыртæ иууыл-дæр. Фæлæ йæ шахы æфсæд фехæлдтой, незаманты куы 'рбабырстой, уæд.

Шахы æфсæд æрцыдысты Хуссары 'рдгæй. Уыдон цы-дысты, куыд дзырдтой, аф-тæмæй дыууæ хайæ: иутæ цыдысты Арвыкомыл, стæй Хъæриуы 'фæцгыл, Зæронд Санибайыл, Дæргъæвсыл æмæ дарддæр æрхызысты Куыр-таты æфцæгыл. Иннæтæ та æрцыдысты афтæ: Чъырамад, Заллуйы рæбынты, Мигъдæ-уы рæзты, Фидæртты бынты, Урсдоны сæрты, Донысæрыл æмæ уым сиу сты. Фалейæ чи рацыд, Арвыкомыл, уыдонмæ уыди хела уæрдæттæ. Хела — нæдæр дзоныгъ, нæдæр уæр-дон у; фæстæ йын — цæлхытæ, разæй та — дзоныгъ. Сæ фæд ныр дæр ма зыны, æмæ йæ Цъамады цæрджытæ хонынц «хеланад», иннæ фæндаг та «шахнад»...Уæвгæ кæронмæ æхцæцæ кæнæм уыдонæн сæ балц.

Шах Абацы (Аббас) 'фсæд-ты иу хай, куыд загътон, афтæ Карцайыл, Субуйыл, Чъырама-дыл, Заллуйыл, Урсдоныл æр-хæццæ сты Цъамадмæ дæр. Хъæуы цæрджытæ иууыл, чысыллай-стырæй мæсыгмæ схызтысты... Зæрæдтæ æмæ чысыл сабиты систы ауон ба-кодтой, хæстхъом фæсивæд æмæ лæгтæ сæхи æрæцæттæ кодтой тыгæнджытимæ схæ-цынмæ, хæцæнгæрттæ уыйас кæм уыд, фæлæ дуртæй.

Уый та афтæ уыд: мæсыг йæхæдæг дæр амæд уыдис авдæлдæгуæлæ хæдзары йас стыр дурыл. Схизæн æм уыдис æрмæст иуæрдгæй, уый дæр — цыппæртыл быргæйæ. Ахуыр куы нæ уай, уæд та йæм æп-пындæр нæ схиздзынæ. Адæм схизæны сæрмæ уæрæх кау-тæ сæвæрдтой, зæххæй сæм асинтыл дæр сæххæссæн куыд нæ уыланд, афтæ. Кауты сæр-тыл сæвæрдтой ноджы уæззау дуртæ.

Шахы æфсæдтæ мæсыджы алыварс куы æрæмбырд сты, уæд съл уæле мæсыгæн йæхи дуртæй æппæрттой. Иу рæс-тæджы бырджытæ фæмæс-тысты. Æрбæзгордтой кауты ныккомкоммæ æмгуыппæгæй, архайдтой уæлæмæ схизынц, уы-дон, фæлæ мæсыг лæууыд...

Шах Абацы æфсæдтæ сæ бон базыдтой, хъæуы хæ-дзæрттæ ныппырх кодтой æмæ мæстæймæлгæ ацыдысты Луа-рыл Æрхонмæ.

Шахы æфсæдтæ Цъамады куыд уыдысты, уый дзырдта Черчесты Сæхмырзæ, уымæн та йæ дзырдта йæ фыд Би-

Афтæ цалдæр хатты скод-той фæлтæрæнтæ. Шахы æф-сæдтæй бирæтæ фæмард, фæлæ уыдон сфæнд кодтой уæлдæр цыфæндæйæ дæр мæсыг бацахсын, йæ хъахъ-хъæнджыты йын удæгасæй райсын æмæ сæ уыцы бæрзон-дæй зæхмæ фæкалын. Фæлæ съл уыдон алы хатт дæр æм-бæлдысты бæрзæйисæттæн цæфтимæ. Каутæ хауд куы фесты, уæд та съл уæле æмæппæрст кодтой мæсыджы дуртæ (уым дæр цалдæр æд-дæгуæлæйы амæд уыд).

Уæд шахы æфсæд загъта, сыдæй сæ амарæм, зæгъгæ. Фæлæ съл иу рæстæджы уæле галы æгъдтæ æппарын бай-дыдтой...

Шахы æфсæдтæ сæ бон куы базыдтой, афтæмæй ницы рауайдзæн, уый, уæд Дзу-арзæнгмæ ссыдысты (уый мæсыджы æмæвæз у) æмæ уырдыгæй тынг хур бон мæ-сыгхъахъæнджытæм стыр айдæнтæ сарæзтой. Мæсыгыл ссыгъд хурын арт. Хуры тых-джын тынтæм мæсыгæн йæ цыпп фехæлд, æндæр хуыты... Чысыл бахыгдардта, сицы дуртæ кæрæдзиуыл фидар цы дзæххорæй хæцдысты, уы-дон, фæлæ мæсыг лæууыд...

Шах Абацы æфсæдтæ сæ бон базыдтой, хъæуы хæ-дзæрттæ ныппырх кодтой æмæ мæстæймæлгæ ацыдысты Луа-рыл Æрхонмæ.

Шахы æфсæдтæ Цъамады куыд уыдысты, уый дзырдта Черчесты Сæхмырзæ, уымæн та йæ дзырдта йæ фыд Би-

аслан. Ацы хабар-иу дзырд-та Черчесты Джеуæрджи дæр. Абон дæр Дзуарзæнджы фæскъул фæхæргæнæн хуыи-ны «шахвæндаг».

Уæлдæр куыд загъд ис, аф-тæмæй Шах Абацы æфсæдтæ уырдыгæй ацыдысты Луарыл Æрхонмæ æмæ хъæумæ ныб-сыл уыдон алы хатт дæр æм-бæлдысты бæрзæйисæттæн цæфтимæ. Каутæ хауд куы фесты, уæд та съл уæле æмæппæрст кодтой мæсыджы дуртæ (уым дæр цалдæр æд-дæгуæлæйы амæд уыд).

Уæд шахы æфсæд загъта, сыдæй сæ амарæм, зæгъгæ. Фæлæ съл иу рæстæджы уæле галы æгъдтæ æппарын бай-дыдтой...

Шахы æфсæдтæ сæ бон куы базыдтой, афтæмæй ницы рауайдзæн, уый, уæд Дзу-арзæнгмæ ссыдысты (уый мæсыджы æмæвæз у) æмæ уырдыгæй тынг хур бон мæ-сыгхъахъæнджытæм стыр айдæнтæ сарæзтой. Мæсыгыл ссыгъд хурын арт. Хуры тых-джын тынтæм мæсыгæн йæ цыпп фехæлд, æндæр хуыты... Чысыл бахыгдардта, сицы дуртæ кæрæдзиуыл фидар цы дзæххорæй хæцдысты, уы-дон, фæлæ мæсыг лæууыд...

Шах Абацы æфсæдтæ сæ бон базыдтой, хъæуы хæ-дзæрттæ ныппырх кодтой æмæ мæстæймæлгæ ацыдысты Луа-рыл Æрхонмæ.

Шахы æфсæдтæ Цъамады куыд уыдысты, уый дзырдта Черчесты Сæхмырзæ, уымæн та йæ дзырдта йæ фыд Би-

Хъайтатты Сергей, «Ирон хабæрттæ», Дзæуджыхъæу 1998

Æргом фарста

Цæлыччы къанау донхорыггæнæн фæрæз у, æви æхца æмбырггæнæн къассæ?

Бирæ азты дæргъы Рахизфарсы районæн йæ цæгат-варс хъæуты царджытæ бæлдысты, цæмæй сæ хус зæххытæм дон уагъд æрцыдаид. Уымæн æмæ-иу араæх, маеа ныры дуджы куыд у, афтæ хуарвæлæг рæстæг скодта, цалдæр мæйы-иу къæвдайæн йæ кой, йæ хъæр дæр нæ уыд, æмæ бидыртæ зайæгойты хур дзæгæрæг кодта. Æмæ уæд адæман нывыл тыллæг сисын сæ бон нæ уыд, гъемæ, зæхкусæг адæман сæ бæллиц сæ къу-хы бафтыд.

1940 азы, 25 апрелы нæ республикæйы обкомы уы-наффæмæ гæсгæ Цæлыч-чы донхорыггæнæн къана-уы арæзтад райдыдта йæ куыст. Кусджытæ сарæзтой æмбырд æмæ бауынаффæ кодтой, цæмæй Цæлыччы къанауы арæзтад конд æр-цыдаид цыбыр рæстæгмæ — 20 кусгæ бонмæ. Адæм æмдых, æмзондæй кæй бавнæлдтой, уый руаджы конд æрцыд 20 бонмæ нæ, фæлæ 16 кусгæ бонмæ.

Цæлыччы къанау, йæ дæргъ 47 км кæмæн уыд, уый хæрз цыбыр рæстæгмæ

æхсæв-бон нæ хаттæйæ, дысвæлдæхтæй уагътой дон сæ зæххытæм.

Афæдзы фæстæ райдыдта Фыдыбæстæйы Стыр хæст, æмæ нæ 'фсадæн цæттæ кæнын хуыд хойраг. Дон-хорыггæнæн зæххытæй цы бæркаджын тыллæг истой, уый сын стыр ахъаз фæци,

Цæлыччы къанауы иу æртак дæр дон нал рацъд, фæлæ та дзы ныр фæзынд дон, æмæ адæмы цинæн кæрон нал уыд. Уымæн æмæ ацы къанау адæмæн у бæркад-дæттæг, зайæгойтæ æмæ цæрагойтæн та — сæ удыл-хæцæг æмæ сæ ирвæзын-гæнæг. Æмæ, кæд раздæр заманты ацы къанауы дон лæвар уыд, зæхкусæгæн æнæ уæлдай митæй, па-рахатæй, уæд йл ныры дуджы чидæртæ сæвæрд-той стыр хъалон, æмæ адæ-мæй стыр æхцатæ домынц. Афгæмæй зæхкусæг ахæм фылдуджы уацары бахауд, æмæ йæ риуыдзæг йæ бон сулæфын нæу. Кæд уый, æхсæв-бон нæ хаттæйæ, дысвæлдæхтæй фыдæбон кæны, йæ фæстаг капæкк дæр нæ бавгъуа кæны, цæ-мæй ныбыл тыллæг сисын йæ къухы бафта, уæддæр ын цæлдхуртæ бирæ ис. Иуæрдыгæй тауæн мыг-гæтæ, гербицидтæ æмæ артаджы æргæтæ бонæй-бон зынаргъдæр кæнынц, иннæрдыгæй та — донхорыг-кæнæн системæйыл стыр аргъ сæвæрдтой. Æмæ, мæнæ ирон æмбисонд куыд зæгъы: «Кæд цæфæй нæ мæлыс, уæд дын, уый та — рæхуыст». Нæ фыдæлтæ уыцы къанауыл уый тыххæй нæ фæфидæбон кодтой (къухæй йæ фæхъахтой), æмæ дзы абон чидæртæ сæхицæн «шабашкæ» кæ-ной. Уыдон кум райгас уа-иккой æмæ сæ куы бафæр-сиккой, уыцы къанаумæ цы бар дарут, зæгъгæ, уæд сын цымæ цæвæрд дзуапп раттик-кой?! Кæм ис рæстдзинад?!

Цæттæ кодтой æфсадæн хойраг, алыхуызон халсар-тæ æмæ дыргæтæ. Хæсты фæстæ дæр, канд Рахиз-фарсы районы хъæутæ: Зил-гæ, Цæлыкк, Хуымæллæг, Брут, Заманхъул нæ, фæлæ ма Кировы районы хъæутæ Даргъ-Къох æмæ Кæрдзын дæр пайда кодтой Цæлыч-чы къанауы донæй. Иуныха-сæй, ацы хъæуты царджы-тæн сæ цард æнæхъæнæй дæр баст уыд ацы къанауы донимæ, æмæ сæхи амонд-джыныл нымæдтой. Фæлæ, хъыгæнæн, сæ цин бирæ нæ ахаста, фыдæнхæл фесты.

Иу цалдæр азы дæргъы

ХÆМЫЦАТЫ Раман, Зилгæйы хъæуы цæрæг

Царды фæзилæнтæ

«... Мады зæрдæ риссаг æмæ зонаг у йæ хъæбулыл»

Стыр æхсызгонæй бакастен, Ирыстоны аивад æмæ литературæйæн зæр-диаг лæггад чи фæкодта, уыцы адæймаджы, нæ зындгонд фæндырдагъ-дæг, Уæрæсейы Федерацийы стухт артистка Мыстудлаты Диноккайы чызг Иринеай цардæмбал Хуытыгаты Хъазыбеджы чиныг «Æрдзон кур-динад».

Хъазыбег дæр æмæ Ирине дæр немæ нал сты, рухс дзæнæты уæд сæ бынат. Чынджы сты Хъазыбегæн канд йæ диссаджы зæрдæмæдзæугæ, цар-ды алы фæзилæнтыл фист æмдзæв-гæтæн, фæлæ ма прозаикон уацмъс-тæ. Ис дзы Хъазыбегæн Румынимæ йæ балцы тыххæй мысинагтæ дæр. Уымæй размæ паддзахады сæйраг го-рæт Бухаресты æрцъд стыр зæххæн-къуыст, бирæ фыдыбылызтæ æрхас-та йæ цæрджытæн, Румынийы адæ-мæн. Хъазыбег куыд фысыс, аф-тæмæй сын сæ къорды экскурсийы гид ракодта уыцы æнкъард хабæрт-тæ дæр. Сæ зæрдæмæ сæ хæстæг айстой Хорды уæнгтæ æмæ куырджой Хуыцауæй, цæмæй нын нæ Ирыстон бахаххъæна ахæм бæллæ-хæй.

«Радон экскурсийы уæвгæйæ, нæ нæ гид бакодта иу стыр пырх хæд-зары размæ æмæ нын радзырдта ахæм хабар: «Ацы стыр хæдзарæн йæ пыд-валы уыди рæсугъд ресторан. Ардæм-иу араæх æрбамбырд сты фæсивæды минæвæрттæ æмæ-иу сæ фæллад уагътой. Ныхас цы сылгоймаджы тых-хæй цыды, уымæн дæр йæ хъæбул фæскуыст ардæм цыди йæ фæллад уадзынмæ. Æмæ уыцы фыдыбонны дæр лæппуйы йæ фыдыбылызы къæхтæ ар-дæм æрбахастой. Зæххæнкъуысты фæстæ сылгоймаг алы бон дæр цыди ацы хæдзары цурмæ æмæ æнхъæл-мæ касты, йæ фырты йын кæд ссар-дзысты, уымæ. Иу къуырийы фæстæ агурджытæ адæмæн фехуысын кодтой, ацы хæдзары агурны куыстытæ кæй фесты, уый. Фæлæ та кæсынц, æмæ уыцы сылгоймаг иннæ бон дæр æр-бацыди уыцы ранмæ æмæ бадомдта, цæмæй ирвæзынгæнджытæ дарддæр

агурой адæмы, фæлæ йæм хъусæг нæ уыди.

Уыцы рæстæг Румынийы прези-дент Николае Чаушеску зылди, горæт тынгдæр цы рæтты ныппырх ис, уыдо-ныл. Куыддæр йæ машинæ æрæурæдта æмæ æддæмæ рахызти, афтæ йæм сылгоймаг базгордта, йæ разы йæ уæрджытæй æрхауд æмæ кæугæйæ ракуырда президентæй, цæмæй бардзырд ратта, дарддæр агурны куыстытæ куыд кæной, уый тыххæй. Чаушеску йыл схæцыд, йæ къæхтыл æй слæууын кодта æмæ йæ фарсы: «Дæ хорзæхæй, радзур-ма, цы курыс, цæмæн афтæ тынг домъс, цæмæй дарддæр агурд цæуа, уый тыххæй?». Æмæ уæд сылгоймаг загъта: «Мæ-

Спортивон фидиуэг

Футбол

Кæдæй-уæдæй бантыст рамбулын

Ивгъуыд хуыцаубоны, 4 октябры, Уæрæсейы дыккаг кторды футболон чемпионаты дивизион «Сыгъзарин»-ы хъазæг командæтæ акодтой 12 туры фембæлдтытæ.

Дзæуджыхъæуы ФК «Алани» уыцы бон йæхи стадионы фембæлд Саратовы командæ «Сокол»-имæ. Нæ командæйы рæнхъыты уыдысты: №1 – Биазырты Давид, №3 – Артур Кусков, №4 – Хъæцмæзты Сослан (67’ – Бутаты Аллон), №8 – Хуыгаты Алан, №9 – Артем Закиров (82’ – Багаты Алан), №11 – Иван Матюшенко, №17 – Дауыраты Руслан (72’ – Кобесты Давид), №21 – Кодзырты Артур (82’ – Гуырцъыты Батрадз), №30 – Саулохты Давид, №55 – Рæмонты Зауырбег (72’ – Кæркуысты Георги), №75 – Огъуаты Сæрмаæt.

Ацы фембæлды размæ «Алани» цы иуæндæс хъазты акодта, уыдонны йын рамбулын бантыст æрмæстдæр дуууæ хатты, æртæ хатты та хъæд фæци. Нæ командæйы фарсхæдджытæн уый уыд зæрдæнизау. Ныр, йæхи стадионы хъазгæйæ, трибунæты раздæрау, кæд афтæ бирæ футболуардджытæ нæ уыди, уæддæр хъазтæн райдайæнæй кæронмæ уæлдæфы зыланг кодтой сæ æмхъæлæсон сидтытæ. Алайнæгтæ хъаз-

ты рохтæ сæ къухтæм райстой æмæ сæ не суæгъд кодтой фембæлдæн райдайæнæй йæ кæронмæ. Размæ бæргæ тынг тырныдтой, фæлæ сæ ныббырстытæн нæ фаг кодта раст кæронбæттæны цæфтæ ныккæнын. Уæдджытæ кæрцхъусæй архайдтой фысымты сæ дуармæ хæстæг ма бауадзыныл. Уый сын бантыст 31-æм минуты онг. Ацы минутыл, алайнæгты ныббырст уромгæйæ, «Сокол»-ы хъазджытæй иуы къухыл пурти сæмбæлд сæ иварон фæзы, æмæ сæ тæрхонгæнæг фæивар кодта 11-метрон цæфæй.

Командæтæ	Хъ	Р	Æ	Х	П	О
1. Родина-2	12	8	2	2	23-10	26
2. Динамо Кр	12	7	3	2	14-9	24
3. Сибирь	12	5	3	4	17-14	18
4. Динамо-Брянск	12	4	4	4	11-15	16
5. Алани	12	3	6	3	16-12	15
6. Динамо-Владивосток	12	3	5	4	8-9	14
7. Машук-KMB	12	2	8	2	9-9	14
8. Волгарь	12	1	9	2	12-13	12
9. Сокол (Саратов)	12	1	6	5	10-19	9
10. Калуга	12	0	6	6	6-16	6

Ахæм лæварæй æнæхъуыцхъыйæ спайда кодта «Алани»-йы размæбырсæг Иван Матюшенко, æмæ йæ цæфæй пурти сæмбæлд «Сокол»-ы дуары хъыыл. «Алани» размæ рацъд 1:0 хыгъдæй. Уый фæстæ дæр нæ фæкæддæр кодтой нæ лæппутæ сæ размæ цъд, фæлæ хыгъд 1:0 баззад таймы кæронмæ. Дыккаг таймы дæр хъазты цъд нæ аивта. Кæд алайнæгтæ æнæрæдигæ нæ уыдысты,

уæддæр сæ тырнынад уыд раппæлинаг. Фысымты ныббырстытæй иуы иттæг хорз ахъазыд Рæмонты Зауырбег – 56 минутыл хорз фæцæрæхст Кодзырты Артуры 'рбалæвард пуртимæ, æмæ йæ цæфæй пурти дыккаг хатт сæмбæлд уæдджыты дуары хъыыл. Хыгъд 2:0 куы ссис, уый фæстæ ма нæ командæ сарæзта цалдæр хорз уавæры хыгъд фæфылдæр кæнынæн. Уыдонæй иуы Кæркуысты Георгийы цырды æрбабырст æмæ йе 'рбалæвард пурти бæргæ батат уæдджыты дуары, фæлæ гол нымæд не 'рцъд, нæ хъазджытæй чидæр «офсайд»-ы кæй аздад, уый тыххæй. Фембæлд ахицæн 2:0 «Алани»-йы пайдайæн. Ацы рабылды фæстæ алайнæгтæ схызтысты 5-æм бынатмæ, фæлæ, цæмæй ноджы уæлдæр схизой, уый тыххæй сæ хъæуы сæ командон архайд ноджы æрхъуыдыджындæр кæнын. «Алани» йæ иннæ фембæлд уæддæр ахицæн 2:0 хыгъдæй «Алани»-йы пайдайæн. Ныр кировæгтæ, 2-аг бынаты цæугæйæ, кæй зæгъын æй хъæуы, тырндзысты æрмæстдæр уæлахизмæ.

БАСКАТЫ Уырымæг

БЕДОЙТЫ Ш.Е.

Ирыстоны цæрджытæ стыр æрхæндæгдзинадимæ сæмбæлдысты, Уæрæсейы адæмон нывгæнæг Бедойты Евгенийы фырт Шалва йæ цардæй кæй ахицæн, уыцы уацыл. Йæ царды фæстаг азтæ Мæскуыйы иунæгæй кæм æрвыста 85-æздзыд нывгæнæг, уым нæ намысджын æмзæххон ацъд йе 'цæг дунемæ...

Бедойты Евгенийы фырт Шалва райгуырд Хуссар Ирыстоны Стыр Монастыры хъæуы 1940 азы 15 октябры.

Профессионалон нывгæнæгдзы ахуырад райста Ленинграды – 1960 азы каст фæци Илья Репины номыл ныккæнынад, скульптурæ æмæ архитектурæйы институт. Йæ ахуыргæнджытæ уыдысты: Евсей Моисеенко, Петр Фомин æмæ Петр Белоусов. Ахуыр куы фæци, уæд сыздæхт Ирыстонмæ, æмæ ам райдыдта йæ бирæварсыг фæллойадон фæндаг.

1970 азтæй фæстæмæ Бедойты Шалва иудæг архайдта Советон Цæдисы, республикæ æмæ дунгон равдыстыты 1971 азы сси Советон Цæдисы Нывгæнджыты цæдисы уæнг, фæстæдæр та йæ разамонæг оргæнты уæнг. Йе сфæлдыстадон

бынтæ æгæрон сты. Æвдыст дзы цæуынц национал культурæ, не 'рвылбонны цард, ис дзы бынат æрдзы нывтæ, Нарты кæдджытæ, антикон мифологи æмæ Библийы сюжеттæ...

Бедойты Шалва йæ царды фылдæр хай снывонд кодта аивадон ахуырадæн, уыд Цæгат Ирыстоны Хетæгкаты Къостайы номыл паддзахадон университеты ныккæнынады кафедрæ саразджытæй иу æмæ йын бирæ азты дæргы разамынд лæвардта. 1993 азы сси профессор. Йæ зониндзинæдтæ æнæвгъауæй лæвардта студенттæн æмæ схомыл кодта курдиатджын нывгæнджыты цалдæр фæлтæры. Лæвардта мастер-кыластæ, куыд

Уæрæсейы, афтæ фæсарæнты дæр.

2007 азы Бедойты Шалва сси Уæрæсейы Аивæдты академийы академик. Йæ куыстытæ фæнæн уыд, куыд уæрæсейаг, афтæ дунгон равдыстыты, персоналон равдыстытæ йын арæзт æрцъд Парижы, Мæскуыйы, Стъарополы, Цхинвалы. Абон æвæрд сты Паддзахадон уырыссаг музейы Бетъырбухы, Нырыкон аивады музейы Мæскуыйы, Уæрæсейы аивæдты академийы æмбырдгонды, музейтæ æмæ хи коллекциты Уæрæсейы, Францы, Италийы, Америкæйы Иугонд Штатты.

Газет «Рæстдзинад»-ы коллектив

Æхсызгон цау

Æрыгон экологты уæлахиз

Уæлæмхасан ахуырады республикон центр «Æрдз хъахъхъæнджытæ»-йы командæ сси Сывалæтты IV æппæтуæрæсеон экологон форумы призæр.

Мадал ацъд Магнитогорскы, æмæ дзы архайдтой Уæрæсейы 51 регионæй мингай æрыгон экологтæ. Проекттæ бахъахъхъæнынæ бæрæггæнæнтæм гæсгæ Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы минæвæрттæ бацахстой призон бынат номинаци «Цæхфæлысты

Фæбæрæг кæнын ма хъæуы уый дæр, æмæ форумы каст æрцъд республикæйы ахуырдауыти хицæн куыстытæм. Се 'ппæты дæр бахæсдзысты сæрмагонд æмбырдгонд «Сывалæтты экологон форум-2026»-мæ.

РЦИ-Аланийы ахуырад æмæ наукайæ пресс-службæ

РЕКЛАМÆ, ХЪУСЫНГÆНИНÆГТÆ

Покраска ворот компрессором, не снимая ворот.
Тел.: 8-918-706-65-15 (Казбек).

Оказываю услуги электрика качественно, надежно. Все виды работ с гарантией. Выезд и консультация бесплатно.
Тел.: 8-918-702-00-82 (Казбек).

Обслуживание колонок и котлов.
Тел.: 8-961-821-90-88.

ВНИМАНИЕ!
7 октября в 10:40 в Северной Осетии будет проводиться проверка систем оповещения. Звучат сирены и громкоговорители – так подается сигнал «Внимание всем!»
Это делается для проверки работоспособности систем оповещения регионального и муниципального уровней. Сохраняйте спокойствие – подача звуковых сигналов плановая.

Кладка каминов, мангалов, отопительно-жаровочных комплексов, осетинских печей под газ и под дрова. Гарантия работы – 30 лет. Работают профессионалы.
Тел.: 8-988-830-81-12 (Ирбек); 8-928-484-24-58 (Хамиц).

Номеры радхæссæг редактор — Саутæты Тамилæ. Дизайн: 1-аг фарсæн — Рубайты Нелли; 2-аг фарсæн — Гуыцмæзты Зæринæ; 3-аг æмæ 4-æм фарсæн — Халиты Изæ. Корректортæ: 1-аг фарсæн — Гаглойты Наташæ; 2-аг фарсæн — Хъойбайты Галинæ; 3-аг фарсæн — Дзоцциты Тамарæ; 4-æм фарсæн — Кæлухты Фатимæ.

Хъæбысхæст

Разæенгардæй архайы

Горæтгарон районы Октябрыхъæуы фыццагæм спортивон скъолайы хъомылгæнинæгтæй бираты нæмттæ сыгъзарин дамгъæтæй фыст æрцъдысты республикон нæ, фæлæ ма суанг дунгон спорты историйы чиниджы. Уыцы традициæ абон дæр сæфт не сты, дарддæр сæ хæтцæ кæнынц, ам бирæ азты чи кусы, уыцы тренерæ.

Æрæджы сæ фарсæм 'рбалæууыд æрыгон специалист Кочиты Амур. Лæппу у, программæ «Хъæуон тренер»-æй фыццагдæр чи спайда кодта, уыдонæй иу. Амур разæенгардæй архайы сабиты сæ хъаруыл баууæндын кæныныл спорты руаджы, зонгæ сæ кæны хъæбысхæсты сусæгдзинæдтимæ, æнæвгъауæй сын хай кæны йæ

Самбо

Сæ хъарутæ бавзæрстой

Дзæуджыхъæуы администрацийы физикон культурæ æмæ спорты комитет æмæ Цæгат Ирыстоны Самбойы федерацийы хъæпæрисæй цы гом турнир арæзт æрцъд, уым сæ хъарутæ æвзæрстой 12-14-æздзыд чызджытæ æмæ лæппутæ.

Турниры кæдджын уæдджытæ уыдысты: уæддæр амынд комитеты сæрдар Айларты Зауыр, Самбойы федерацийы президент Фидараты Таймураз, федерацийы сæйраг тренер Гаситы Петр, стæй ММА-йы республикæйы федерацийы президент, дунæ æмæ Европæйы чемпион Тыбылты Ибрагим.

Ерысты архайдта 120 æрыгон

спортменæй фылдæр. Гауызыл сæ тыхтæ 'взæрстой цæгат-ирыстойнаг самбойы скъолайы хъомылгæнинæгтæ, Суворовон училищæйы минæвæрттæ æмæ Хуссар Ирыстоны спортсментæ. Турниры бæрæггæнæнтæм гæсгæ уæлахиздаутæ æмæ призон бынæттæ бацахсджытæ хорзæхджын систы майдантæ æмæ грамотæтæй. Уымæй уæлдай, ерысты архайджытæн политикон парти «Райгуырдæн бæстæ»-йы регионлон хайд бацæттæ кодта сæрмагонд лæварæттæ – кубоктæ æмæ футболкæтæ.

ГАПБАТЫ Алетæ

"Рæстдзинад" цæуы къуыри 5 хатты Газет уæдзы РЦИ-Аланийы Мыхуыр æмæ дзыллон коммуникацийы комитет. Газет регистрацигонд æрцъд Бастдзинады, информацион технологитæ æмæ дзыллон коммуникацийы къабызы архайæм цæстдарды федералон службæйы РЦИ-Аланийы управленийы 2023 азы 10 октябры (регистрацион номер ПИ № ТУ 15-00162)	Сæйраг редакторы хæдывæг БУТАТЫ Эльзæ	Сæйраг редакторы исæн уат – 25-96-27. Сæйраг редакторы хæдывæг: Бутаты Эльзæ – 25-63-19. Бæрзон нымæрдæр: Гапбаты Алетæ – 25-91-89. Шеф-редактортæ: Касаты Батрадз – 25-93-74, Абайты Эдуард – 25-99-33. Рауагъды редактор: Гæззаты Фатимæ – 25-96-16. Сæйраг бухгалтер: Дойаты Ленæ – 25-94-19. Уæцхæсджытæ: Саутæты Тамилæ, Татьяна Шеходанова (къамисæг) – 25-96-31, Баскаты Уырымæг – 25-91-88, Гукаты Жаннæ – 25-96-50, Делегаты Зæлинæ – 25-94-57, Хъойбайты Галинæ – 25-90-54, Хæмыццаты Морис – 25-93-68, Хуыбаты Ларисæ – 25-96-31. Сайты редактор: Хозиты Дæрæссæ – 25-90-54. Рекламæйы хайады сæргълæууæг: Базыккаты Земфирæ – 25-67-03. Корректортæ – 25-93-36, компьютерон цех – 25-93-97.	Нæ газетæй ист æрмæгæй æндæр мыхуырон рауагъды пайдагонд куы цæуа, уæд хъуамæ, æнæмæнг, бæрæггонд уа, "Рæстдзинад"-æй йæ кæй систой, уый. Фыстæджытæ, къуыстытæ, къамтæ æмæ нывтæн рæстизинæ нæ дæттам, стæй сæ автортæм дæр фæстæмæ не 'рвитæм. Газеты цы æрмæджытæ рацæуа, уыдоныл бæрндзинад хæссынц сæ автортæ. Рекламæ æмæ хъусынгæнинæгты тыххæй "Рæстдзинад"-ы редакция йæхиæм бæрндзинад нæ исы.	Редакци, рауагъд æмæ типографийы адрес: 362015, РЦИ-Алани, г. Дзæуджыхъæу, Къостайы проспекты, 11. Мыхуырдонд цæуы акционерон æхсæнад "Ирыстон-полиграфсервис"-ы	Офсетон мыхуыр 1.88 мыхуырон сыфы. Газет цæуы къуыри фондз хатты. Индекс 53901. Тираж 2477. Заказ № 1101. Мыхуырмæ хъуамæ фыст æрцæуа – 18.00. Мыхуырмæ фыст æрцæуа – 18.00. Email: rastdzinad@mail.ru Сайт: www.rastdzinad.ru
--	---	---	--	---	--